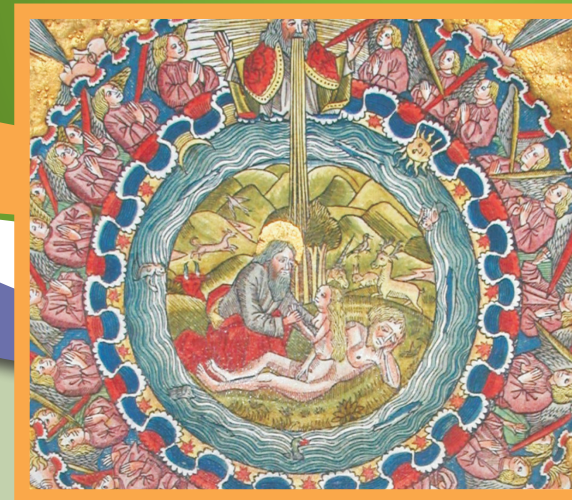

- h. Jóás (24. rész)
 - i. Jóás kijavítja a templomot (24:1-16)
 - ii. Jóás gonoszsága és meggyilkolása (24:17-27)
- i. Amacjá (25. rész)
- j. Uzzijá (26. rész)
- k. Jótám (27. rész)
- l. Áház (28. rész)
- m. Ezékiás (29-32. rész)
 - i. A templom megtisztítása (29. rész)
 - ii. Ezékiás nagy páskaünnep (30:1-31:1)
 - iii. A helyes istentisztelet visszaállítása (31:2-21)
 - iv. Szanhérib támadása (32:1-23)
 - v. Ezékiás betegsége és gazdagsága (32:24-33)
- n. Manassé (33:1-20)
- o. Ámón (33:21-25)
- p. Jósiás (34-35. rész)
 - i. Jósiás reformjai (34. rész)
 - ii. Jósiás nagy páskaünnep (35:1-19)
 - iii. Jósiás Nékó elleni végzetes ütközete (35:20-27)
- r. Jóház (36:1-4)
- s. Jójákim (36:5-8)
- t. Jójákin (36:9-10)
- u. Cidkijjá (36:11-16)
- v. Jeruzsálem elfoglalása és a babiloni fogság (36:17-21)
- z. Círus rendelete (36:22-23)

A Biblia

az európai kultúrában

2015. ÁPRILIS 20.

**A KRÓNIKÁK ELSŐ
ÉS MÁSODIK KÖNYVE**

Ócsai Tamás

12.

A könyv címe: Mint a Királyok könyve, úgy a Krónikák könyve is eredetileg egy folyamatosan vezetett könyv volt. A címe héberül *dibre hayyamim*, szó szerinti fordításban: „napi események”. Ez a cím a *sepher dibre hayyamim* rövidítésének tűnik, vagyis „napi események könyve”, ami a keleti udvarokban jellemzően vezetett krónika volt (lásd 2Királyok 14:18, 28; 15:6, 21, 31; 1Krónika 27:24; Nehémiás 12:23; vö. Eszter 6:1, 2). A LXX fordítói a könyvet két részre osztották és így nevezték: *paraleipomenon a* és *b* – szó szerint ez azt jelenti: „a kimaradt anyagok első és második része”. A görög fordítóktól származó elnevezés arra utal, hogy ezt a két könyvet Sámuel és Királyok könyvei kiegészítésének tartották, amelyekben az említett könyvekből kimaradt részleteket lehetett megtalálni. A Krónikák könyve elnevezés Jeromostól származik, és igen találóan fejezi ki a könyv rendeltetését. Ez az elnevezés szerepel a Vulgata bizonyos kiadásaiban, amit átvett a magyar fordítás is.

A Krónikák eredetileg egyetlen osztatlan könyv volt, ahogy a héber szöveg végén, egy masszoréta megjegyzésben olvashatjuk, miszerint 1Krónika 27:25 verse a könyv középső verse. Mindezek mellett, Josephus, Origenész, Jeromos, valamint a Talmud is egy könyvnek tartotta a Krónikákat. A LXX kettéválasztását követte a Vulgata, és így ment át a későbbi fordításokba, valamint a modern nyomtatott héber nyelvű Bibliában is így jelenik már meg.

A könyv szerzője: A héber nyelvű szöveg alapos vizsgálata jelzi, hogy a Krónikák, Ezsdrás, Nehémiás könyvei nyelvi, stílusukban, szemléletmódjukban közel állnak egymáshoz. Ezek a hasonlóságok arra utalhatnak, hogy az említett könyveknek közös szerzője lehetett. Néhányan figyeltek arra, hogy a Krónikák könyve egy befejezetlen mondatral zárul, amelynek vége Ezsdrás könyve elején található. Ez is valószínűleg arra utal, hogy a két könyv eredetileg egy, megszakítás nélküli irat lehetett (2Krónika 36:22, 23; vö. Ezsdrás 1:1–3). Nincs igazán szünet az elbeszélésben 2Krónika 36 és Ezsdrás 1 között. Lehetséges, hogy amikor a kettéválasztás megtörtént, akkor a Krónikák záró szavait megismételték Ezsdrás nyitó részeként. Más feltételezések szerint Ezsdrás könyvének első szavai kerültek hozzá a Krónikák befejező részéhez, még hozzá azért, hogy ne Jeruzsálem pusztulásának tragikus hírével záruljon az irat. Korai zsidó írók megegyeznek abban, hogy a Krónikák könyvét Ezsdrás írta.

Sok utalást találni arra is, hogy Ezsdrás és Nehémiás között szoros összefüggés van. Régen nem választották szét a két könyvet, mint ahogy azt mi tesszük. A Talmud, valamint Origenész és Jeromos őskeresztény egyházatyák Ezsdrás és Nehémiás könyvét egy könyvnek tekintették. Krónikák, Ezsdrás és Nehémiás könyvei egy kéz munkáinak tűnnek, a mai kutatók általában egy szerzőnek tulajdonítják az említett

- II. Dávid uralkodása (10-29. rész)
 - a. Saul halála (10. rész)
 - b. Dávid vitézei (11-12. rész)
 - c. A szövetség ládájának elszállítása (13. rész)
 - d. Dávid letelepszik Jeruzsálemben (14-16. rész)
 - e. Dávid templomot akar építeni (17. rész)
 - f. Dávid külügyei (18:1-20:8)
 - g. Dávid népszámlálása és az Úr büntetése (21:1-22:1)
 - h. Dávid megtervezi a templom építését (22:2-19)
 - r. Dávid teokratikus szervezete (23-27. rész)
 - s. Dávid búcsúbeszéde (28:1-29:22a)
 - t. Dávid utódjának trónra lépése (29:22b-30)

Krónikák második könyve

- I. Salamon uralma (1-9. rész)
 - a. Salamon bölcsessége és gazdagsága (1:1-17)
 - b. A templom építése (1:18-5:1)
 - c. A templom fölszentelése (5:2-7:10)
 - d. Isten áldásai és átkai (7:11-22)
 - e. Salamon sikerei (8-9. rész)
- II. A dávidi dinasztia uralma (10-36. rész)
 - a. Roboám (10-12. rész)
 - i. A nemzet Izraelre és Júdára szakad (10. rész)
 - ii. Roboám építkezései és családja (11. rész)
 - iii. Egyiptom megtámadja Jeruzsálemet (12. rész)
 - b. Abijja (13:1-22)
 - c. Ászá (13:23-16:14)
 - i. Ászá engedelmessége az Úr iránt (13:23-14:14)
 - ii. Ászá reformjai (15. rész)
 - iii. Ászá szövetséget köt Arámmal (16. rész)
 - d. Jósafát (17-20. rész)
 - i. Jósafát erős birodalma (17. rész)
 - ii. Jósafát szövetséget köt Ahábbal (16. rész)
 - iii. Jósafát bírakat nevez ki (19:4-11)
 - iv. Jósafát legyőz egy idegenekből álló szövetséget (20:1-30)
 - v. Jósafát utolsó napjai (20:31-37)
 - e. Jórám (21. rész)
 - f. Ahazjá (22:1-9)
 - g. Atalja (22:10-23:21)

Izráelt a Krónikák könyve hitehagyó nemzetként kezeli, amely a gonoszság útján, a pusztulás felé halad. Júda népét pedig virágzó népnek mutatja be az Istenhez hűséges királyok alatt, és az Úrról elfeledkező uralkodók idején pedig leírja szenvedésüket.

Van néhány különbség, ahogy a Királyok vagy a Krónikák könyve jegyez fel eseményeket.

A Királyok feljegyzésében semmi különös nincs megjegyezve Abijával kapcsolatosan, azon kívül, hogy *„És járt az ő atyjának minden bűneiben, amelyeket őelőtte cselekedett, és nem volt az ő szíve olyan tökéletes az ő Urához Istenéhez, mint Dávidnak, az ő atyjának szíve”* (1Királyok 15:3). Viszont a Krónikák megemlíti néhány dicsérendő esetet is, mint pl. felháborodott azon, hogy Jeroboám lázadt az Úr ellen és hamis papságot állított fel Izráelben. Azt is feljegyzik a krónikás, hogy győzelmet aratott az északi királyság felett, mert az Úrra támaszkodott (2Krónika 13:4–18).

Több ilyen különbséget olvashatunk a Királyok és Krónikák könyveiben.

A Krónikák feljegyzései sokkal inkább hasonlítanak egy prédikációhoz, mintsem történelmi feljegyzéshez. A krónikás nem igazán narrátor, inkább prédikátor. Amikor feljegyzései különböznek a Királyok feljegyzéseitől, akkor ennek nem annyira az az oka, hogy a történelmi feljegyzése különbözik, hanem az, hogy a szerző mást akart kihangsúlyozni a történetben. A krónikás erkölcsi megközelítésben mutatja be az eseményeket. Fontos tanulságot kíván kiemelni.

Vázlatok:

Krónikák első könyve

- I. Nemzetségtáblázatok (1-9. rész)
 - a. Az ősatyák nemzetségtáblázata (1. rész)
 - b. Júda nemzetségtáblázata (2. rész)
 - c. Dávid nemzetségtáblázata (3. rész)
 - d. Júda nemzetségtáblázata (4:1-23)
 - e. Simeon nemzetségtáblázata (4:24-43)
 - f. A Jordánon túli törzsek nemzetségtáblázata (5:1-26)
 - g. Lévi nemzetségtáblázata (5:27-6:66)
 - h. Hat északi törzs nemzetségtáblázata (7. rész)
 - i. Benjámin nemzetségtáblázata (8. rész)

könyveket. A művek hangvétele és lelkülete arra vall, hogy ezeket a könyveket Jeruzsálemben a templomi szolgálathoz feltehetőleg közel álló személy, egy pap írhatta, a Kr. e. 5. század második felében, aki nagy valószínűséggel Ezsdrás, a pap és törvénytudó lehetett (lásd Nehémiás 12:26). Mind Ezsdrás (Ezsdrás 7:1-21), mind Nehémiás (Nehémiás 2:1; 5:14) megemlíti Artaxerxészt, akinek az idejében Ezsdrás a virágkorát élte. Egyértelmű, hogy I. Artaxerxész ez az uralkodó (465–423 Kr. e.). Amennyiben Ezsdrás a szerzője Krónikák, Ezsdrás és Nehémiás könyveinek, akkor a jelenleg vizsgált két Krónika könyv keletkezésének ideje a Kr. e. 5. század második felére esik.

A könyv belső bizonyítékai arra utalnak, hogy vagy a perzsa időkben írták, vagy az összeállítását fejezték be akkor, kb. Kr. e. 400 táján. Az irat fizetőeszközként a *dárikot* említi (1Krónika 29:7). Úgy tudjuk, hogy ezt a pénznemet I. Dáriusz vezette be (Kr. e. 522–486). Dávid nemzetségtáblázata a Círusz uralkodása alatt (Kr. e. 539–530) Júdeába visszatérő Zorobábel idején (1Krónika 3:19–24) több generációval túlmegegy (Ezsdrás 1:1, 2; vö. 2:2). Az is lehet azonban, hogy ezeket a neveket később írták be (lásd 1Krónika 3:19). Egy nemzedék idejét 23 évre tehetjük, és ennek alapján a Zorobábeltől számított hatodik generáció majdnem Kr. e. 400-ig ér el. Mivel a Krónikák feltehetőleg összetartozott Ezsdrás és Nehémiás könyveivel, a Krónikák megírásának idejét valószínűleg meg lehet határozni ezeknek a könyveknek a belső bizonyítékai alapján. A főpapok listája, ami Nehémiás 12:10, 11, 22, 23-ban olvasható, eltart egész Jónathán vagy Jóhanán és Jaddua főpapokig. Jónathán az Elephantine-i papiruszokról ismert főpap volt, legkorábban Kr. e. 410 körül. Így a bizonyítékok az 5. sz. végére utalnak vagy Kr. e. 400 körüli időre, amikor a Krónikák könyvét befejezték.

A Krónikák írója gyakran utal az általános héber történelmet tárgyaló iratra, „Júda és Izráel királyainak könyvére” (lásd 2Krónika 16:11; 25:26; 28:26; vö. 35:27; 36:8). Úgy tűnik, hogy ez a könyv a végső gyűjteménye annak a két könyvnek, amire a Királyok könyvében többször is találunk utalást: „Izráel királyai krónikáinak könyve” (1Királyok 15:31; 16:5, 14, 20, 27; 22:39; 2Királyok 10:34; 14:28; 15:21, 26), és a „a Júda királyai krónikáinak könyve” (1Királyok 14:29; 15:7, 23; 2Királyok 8:23; 12:19; 15:6, 36; 16:19). A „Júda és Izráel királyai krónikáinak könyve” lehetett az összes uralkodó teljes krónikája. Ezenkívül még utalás történt benne meghatározott személyekhez és témákhoz köthető írásokra, mint pl. „Dávid király krónikája”, (1Krónika 27:24), „Sámuel próféta könyve”, „Nátán próféta könyve”, „Gád próféta könyve” (lásd 1Krónika 29:29), „A Silóbeli Ahija próféciája”, „Iddó prófétának Jeroboám, a Nébát fia ellen írt látásai” (2Krónika 9:29), „Semája próféta könyve”, és

„Iddó próféta könyve a nemzetségi táblázatokról” (2Kronika 12:15), „Iddó próféta története” (2Kronika 13:22), „Jéhunak, a Hanáni fiának könyve” (2Kronika 20:34), „A királyok könyvének története” (2Kronika 24:27), „Uzziás cselekedetei”, amit Ézsaiás próféta, Ámóc fia írt meg (2Kronika 26:22), „Ézsaiás prófétának látása” (2Kronika 32:32), és „Hóza beszédei” (2Kronika 33:19).

Ezek az utalások azt tárják fel előttünk, hogy rendkívül gazdag elérhető forrás áll rendelkezésre. Az utalásokból arra következtethetünk, hogy Ezsdrás és Nehémiás korában ezekhez a forrásokhoz könnyen hozzáférhettek.

A könyv történelmi háttere: A Krónikák könyve Isten népe történelmének vázlatos összefoglalása a teremtéstől kezdve a perzsák koráig. A fő hangsúly Dávidnak és utódainak történetére kerül Júda nemzetében. Amennyiben Krónikák, Ezsdrás és Nehémiás eredetileg valóban egy könyv volt, amit Ezsdrás írt, aki I. Artaxerxész (Kr. e. 465–423) idejében tért vissza Júdeába, akkor – legalábbis a könyv megírásának körülményeit illetően – a Krónikának is az a történelmi háttere, mint Ezsdrás és Nehémiás könyvének. A Krónikák könyve ugyan nem foglalkozik azzal az időszakkal, amelyben írása befejeződött, és csak kevésbé halad túl a megírásának korán. Arról az időszakkal Ezsdrás és Nehémiás írt.

A könyv témája: A Krónikák könyve beszámol a régi időről, Ádámtól vezet le Dávid nemzetségtáblázatát. Az író hallgat a Mózes öt könyvében bemutatott jelentős eseményekről, mint pl. a Paradicsom, a bűneset, az özönvíz, a pátriárkák, a kivonulás, nem tesz említést a bírák időszakáról, sem Saul királyságáról. Az író nem kívánt ezekhez az eseményekhez hozzáfűzni. Ebből a korból csupán nemzetségtáblázatok sorozatát jegyzi fel, amelyekhez csak néhány történeti feljegyzést fűz hozzá (1Kronika 4:9, 10, 38–43; 5:9, 10, 16–26; 6:31, 32, 48, 49, 54–81; 7:21–24; 9:17–34). A könyv második része Saul halálának rövid leírásával kezdődik (1Kronika 10), ezt követi Dávid története (1Kronika 11–29), majd utódai vonalát vezet végig Júdában egészen Sedékiás királyig, Jeruzsálem pusztulásáig, a babiloni fogságig (2Kronika 1–36). Úgy tűnik, hogy az eredeti anyagnak a harmadik része a fogságból való visszatéréstől Jeruzsálem újjáépítéséig, a zsidó nép vallási központjának helyreállításáig (Ezsdrás és Nehémiás) vezette tovább a történelem fonalát.

A könyv legtekintélyesebb részét Dávid uralkodásának, Izráel aranykorának szentelték. Dávid történeteinek több része kimaradt ugyan, mint a hebroni időszak, a hitteus Uriással szembeni bűne vagy Absolon lázadása és hasonló történetek.

Salamon uralkodásának idejét röviden mutatja be (2Kronika 1–9), noha hosszabban foglalkozik vele, mint a későbbi királyok uralkodásával. Sokat foglalkozik a templommal és az ott végzett szolgálatokkal. Salamon uralkodásának idejéből a templomépítést írja le a legrészletesebben (2–7. fejezetek).

A Királyok könyvében feljegyzett történetek közül több nem található meg a Krónikák könyvében, mint pl. amikor Adónia uralomra tört, de nincs benne utalás Salamon felkenetésére (1Királyok 1, 2); a fáraó lányával való házasságára és a magaslatoikon gyakorolt istentiszteletekre (1Királyok 3:1, 2) stb. sem.

A könyv bemutatja, hogy az Isten által választott nép, ha megmarad Isten útján, akkor sikeres lesz és felemelkedik, de ha elfordul Istentől, akkor minden tekintetben romlás lesz tapasztalható életében.

A Krónikák könyve nemcsak a Királyok könyvének történelmi kiegészítése, hanem a Krónikáknak megvan a sajátos szemlélete. Miután a templomi szolgálatokat helyreállították a babiloni fogságból való visszatérés és Jeruzsálem újraépítése után, a hitű zsidók abban reménykedtek, hogy a templomi szolgálatok többé nem szakadnak meg. Abban bíztak, hogy Isten áldásával Izráel egyre erősödik és töretlen dicsőségben él majd. Ez az idő megfelelő volt arra, hogy emlékeztessék magukat Isten Izráelnek adott ígéreteire.

A krónikás új szempontokat fogalmazott meg a templomi szolgálatokkal és a vallási ünnepekkel kapcsolatban. Nem annyira a rituális életre, mint inkább a mindennapi életre figyelt, nem annyira a templomra, mint az ember szívére. Izráelnek az Isten törvényét kellett a hétköznapiakban megélni, szüntelen figyelve a jutalmazásra és arra, hogy a bűnnek megvan a természetes következménye. Az igaz életre helyezte a hangsúlyt.

A királyok uralkodását olyan világos megfogalmazásban mutatja be, hogy egyértelművé válik: az isteni alapelvek tiszteletben tartása, az engedelmesség magával hozza a fejlődést és a békességet, de a gonoszság pusztulást és romlást hoz. Pl. „Meghala azért Saul az ő gonoszága miatt, mivel vétkezett az Úr ellen, az Úrnak igéje ellen, melyet nem őrzött meg, sőt az ördögöt is megkereste, hogy megkérdezze” (1Kronika 10:13); „És folytonosan emelkedék Dávid; mert a Seregek Ura vala ővele.” (11:9); „Júda fiai pedig megerősödének, mert ők az Úrra, az ő atyáik Istenére támaszkodtak” (2Kronika 13:18; lásd még 2Kronika 16:7; 17:3, 5; 22:7; 25:20; 28:6; 33:10, 11; 36:15–17).